herpy

ORMAR

Grön trädpyton

Morelia viridis

Morelia viridis är en ljusgrön, trädlevande pyton från regnskogarna i södra Nya Guinea och på Cape York, som vilar i tätt hoprullade veck över en gren och slår till mot bytet från en fast utkikspunkt. Ungarna är gula och blir gröna under det första levnadsåret. Arten är vacker och tålig, men ställer krav på fukt, lugn och hantering.

Familj: Pythonidae Engelska: Green Tree Python Tidigare namn: *Chondropython viridis; Python viridis*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**100-160 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-20 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Regnskog och bergsskog**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**90 × 60 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Värmeplats	**27-31 °C**
Temperatur, natt	**20-22 °C**
Luftfuktighet	**40-70 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**29-43 mån.**
Kullstorlek	**6-32 ägg**
Kullar per år	**1**
Inkubation	**39-65 dagar** vid 29-31 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Morelia viridis är en medelstor pyton med släta fjäll, en gripande svans och en tydligt avsatt hals. Vuxna djur är klargröna, mörkast längs ryggkammen, där det löper en tät rad av vita fjäll; på Aruöarna är den vita teckningen uppbruten i små rosetter. Buken är gul, och en del djur har ett blått skimmer. Huvudet är brett, ögonen har vertikal pupill, och värmekänsliga gropar sitter i fjällen på överläppen. Artnamnet *viridis* är latin för grön.

Ungarna är inte gröna. De kläcks som ljusgula djur med vita fläckar kantade av svart eller brunt och en ljus rand genom ögat. Färgskiftet sker vanligen mellan sex och tolv månader, när ormen är cirka 55-60 cm lång, och det kan gå på en natt eller ta flera månader. Hos vissa populationer blir vuxna djur aldrig helt gröna utan behåller en del av den gula ungdomsfärgen. I fångenskap har färgvarianter avlats fram; guiden här handlar om arten.

Vuxna djur blir vanligen 100-160 cm långa, sällan upp mot 2 m. Honorna blir som regel längre och tyngre än hanarna. Den nordliga systerarten *Morelia azurea*, som lever norr om Nya Guineas centrala bergskedja och bland annat har röda ungar, räknades tidigare till arten. De två förväxlas lätt i handeln, där djur ofta säljs under lokalitetsnamn.

De flesta djur på marknaden är uppfödda, men importerade djur från farmer i Indonesien kan bära på parasiter. Köp uppfödda djur som äter och är vana vid frysta bytesdjur.

Utbredning och livsmiljö

Morelia viridis lever på Nya Guinea söder om den centrala bergskedjan, både i den indonesiska delen och i Papua Nya Guinea, samt på Aruöarna och ön Gag. I sydöstra Papua Nya Guinea når den också norrkusten, från Milne Bay genom Oroprovinsen till trakten kring Lae. Söderut finns den på Kap Yorkhalvön i nordöstra Queensland i Australien, bland annat vid Iron Range.

Populationerna norr om bergskedjan, bland annat på Biak, hör till *Morelia azurea*.

> **Naturlig utbredning:** Indonesien, Papua Nya Guinea och Australien.

LIVSMILJÖ

M. viridis är en regnskogsart som lever från havsnivå upp till omkring 2.000 meters höjd, mest i låglandsskog och lägre bergsskog. Den finns också i sekundärskog och i skog som växer upp igen efter röjning.

Unga djur håller till i gläntor och vid skogsbrynet, där ljuset når marken, och jagar bland annat små ödlor och ryggradslösa djur under dagtid. Vuxna djur bor i slutet krontak och är mest aktiva i skymningen och på natten. Djuret vilar i veck över en vågrät gren eller liana och väntar på bytet, ofta på samma utkikspost i upp till två veckor. När det jagar hänger framkroppen i bukter ner från grenen, redo att slå till. Bara honorna har ett fast revir; hanarna vandrar runt och letar efter honor.

Klimatet är varmt och fuktigt med daglig regn. Temperaturen sjunker sällan under 20 °C, och dagslängden är nästan densamma året runt.

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur behöver ett terrarium på minst 90 × 60 × 60 cm (längd × bredd × höjd). Större är bättre, och 120 × 60 × 60 cm är ett bra mått för en vuxen hona. Terrariet ska ha frontluckor så att djuret inte störs ovanifrån, och vara tillräckligt öppet för ventilation: ett nät över hela eller delar av taket, som delvis täcks över för att hålla kvar fukten.

Vågrät yta är viktigare än höjd. Djuret förflyttar sig vågrätt längs grenar och lianer, och en för hög behållare gör att det väljer den högsta platsen och blir sittande där, långt från vattenskålen. Från den högsta sittplatsen ska det vara möjligt att nå golvet. Inred med minst två stabila sittgrenar av olika tjocklek och höjd, varav minst en sitter inom 30 cm från botten som jaktplats. Grenarna ska sitta fast i väggarna så att de inte kan falla ned, men gärna kunna tas ut. Lägg till löv, tjocka lianer och stora, robusta växter som fikus, dracaena och pothos, och eventuellt en sluten låda uppe under taket som gömställe.

Som bottensubstrat används 5-10 cm kokosmull, lös jord utan gödning och ett lager torra löv ovanpå, så att fukten håller sig länge. Rengör direkt efter avföring och byt ut bottensubstratet helt var tredje till fjärde månad. Unga djur kan hållas i ett mindre terrarium, men flyttar utan problem in i vuxenterrariet när det finns gott om gömställen.

TEMPERATUR

Det ska finnas en tydlig gradient. Solplatsen på den översta grenen ska hålla 27-31 °C och den svalare delen av terrariet 24-26 °C. På natten stängs värmen av, och temperaturen får sjunka till 20-22 °C, men inte under 20 °C.

Använd halogenlampor eller glödlampor, helst flera svaga i stället för en stark, och sätt dem i en armatur som djuret inte kan komma åt. Djuret vilar nära lampan, så ge gott om avstånd eller ett galler så att det inte bränner sig. Mät med en digital termometer med givare på solplatsen och en i skuggan mitt i terrariet. Blir rummet för kallt på natten kan en termostatstyrd keramisk värmekälla utan ljus komplettera. Värmestenar hör inte hemma i terrariet.

Ett djur som gömmer sig i ett gömställe utan att gå ut i värmen kan bli sjukt. Ta bort överflödiga gömställen så att det fortsatt reglerar sin temperatur.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 40-70 % och variera: högre precis efter besprutning och sedan sjunkande till omkring 40 %, innan det sprutas igen. Ständigt våta förhållanden ger hudproblem och svampinfektioner, men för torra förhållanden ger uttorkning, särskilt hos ungar.

Spruta terrariet kraftigt varje kväll och gärna igen på morgonen, så att blad och grenar täcks av droppar. Djuret dricker dropparna och är mer aktivt efter regn. Ett automatiskt regnsystem med minst fyra munstycken kan ta över arbetet. Ställ dessutom fram en stor skål med friskt vatten, gärna upphöjd nära sittgrenen, och byt vattnet dagligen. Mät luftfuktigheten med en hygrometer mitt i terrariet.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Unga djur är dagaktiva, och vuxna djur är mest aktiva i skymningen och på natten, men båda har nytta av ett klart dagsljus. Ljuset ska vara tänt 12 timmar per dygn och släckt helt på natten.

Arten klarar sig utan UVB, men ett svagt UVB-ljus rekommenderas, eftersom det ger D3-vitamin, bättre aptit och mer aktivitet. Arten hör till Fergusonzon 2. Placera UVB-röret över den varma sidan, så att UV-indexet på solgrenen är omkring 2-3 och lägre i resten av terrariet. Ett T5 HO-rör på 5-6 % UVB ska sitta 23-28 cm över ormens rygg över nät och 30-38 cm utan nät; avståndet beror på lamptyp och nät, så mät med en UV-mätare om det är möjligt. Komplettera med en klar LED-lampa på 6.500 K som täcker större delen av terrariets längd, om växterna ska växa.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

M. viridis äter hela bytesdjur. Vuxna djur får möss, små råttor, hamstrar, gerbiler och vaktlar, gärna i omväxling, och ungar får små möss. Bytet ska vara upptinat från frys och värmt till cirka 38 °C. Använd en lång pincett och erbjud det när djuret sitter på jaktgrenen.

För att undvika övervikt, som arten lätt får på grund av det stillasittande livet, ska bytet vara litet och utfodringen sällsynt. Ungar får en liten mus var 5:e-7:e dag. Äldre ungar och unga vuxna får en hoppermus eller en medelstor mus var 7:e-10:e dag. Vuxna får en eller två vuxna möss eller en liten råtta var 10:e-14:e dag. Byttets sammanlagda vikt är omkring 15 % av ormens vikt hos djur under två år, 5-10 % hos två- till femåriga och omkring 5 % därefter. Ormen vägs i en skål på en köksvåg.

När den är hungrig blir den oroligare och sätter sig på den nedersta jaktgrenen. Vitamin- och mineraltillskott är inte nödvändigt, men en lätt pudring med ett allsidigt tillskott kan ges då och då.

BETEENDE OCH HANTERING

Morelia viridis är skygg och stationär. Den blir sällan lika tam som många ormar av andra grupper och ska inte hanteras varje dag. Den har rykte om sig att bita, men det är oftast en följd av hårdhänt behandling. Lugn och förutsägbar hantering gör många vuxna djur hanterbara.

Ta djuret från sittgrenen medan det vilar. Närma dig underifrån med den fria handen, stötta de nedersta veken och låt ormen själv röra sig upp på handen. Dra den aldrig av grenen, ta aldrig tag i svansen och erbjud en ny säker sittplats. Använd båda händerna för ett vuxet djur. Nya djur ska få ett par veckor i fred, därefter korta pass på högst 5 minuter som gradvis kan förlängas. Tvätta händerna först så att doften inte påminner om bytesdjur, och knacka ormen lätt på huvudet med en pappersrulle eller en ormkrok så att den vet att det inte är utfodring.

Djuren ska bo ensamma. Flera tillsammans ger konkurrens och stress. Barn ska inte hantera ormen utan uppsikt.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen är lika i färg, och honan blir som regel något längre och tyngre. Hanen har kloakspetsar (rester av bakben), som han stimulerar honan med under parningen. Könet bestäms säkrast genom sondering, som bara en veterinär eller en erfaren hållare bör utföra. Hanarna blir könsmogna efter omkring 2,5 år och honorna efter omkring 3,5 år, ofta långt efter att de har blivit gröna. Honan ska vara välutvecklad och i god hull innan den sätts i avel.

PARNING

Arten har en markant parningssäsong. Parningen sker från augusti till januari och utlöses ofta av lågtryck och oväder. Hanen slutar äta när han letar efter en hona och stimulerar henne med kloakspetsarna. Honorna föder inte upp ungar varje år.

Släpp in hanen till honan i hennes terrarium och håll uppsikt över dem de första dagarna. Hur mycket nätterna ska kylas ned och dagarna förkortas för att sätta igång parningen är inte dokumenterat.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 6-32 ägg, ett par månader efter parningen; i naturen läggs äggen i oktober. Hon lägger dem i ett gömställe, till exempel en äggläggningslåda med fuktigt substrat eller en ihålig gren, och ruvar dem därefter genom att ligga i en tät spiral runt dem.

Hon ska ha en mörk, lugn plats och får inte störas medan hon ruvar.

INKUBATION

Honan ruvar äggen i omkring 50 dagar, med ett spann på 39-65 dagar, och håller dem vid 29-31 °C. Äggen kan också flyttas till en inkubator vid samma temperatur, där de ligger i fuktig perlit eller vermikulit och inte får vändas. I naturen kläcks de i november, när regntiden börjar.

Ungarna är omkring 30 cm långa vid kläckningen. Flytta dem från ruvningslådan när de har skiftat hud första gången.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är gula och ska hållas var för sig i ett litet terrarium med grenar, löv och ett gömställe. Håll luftfuktigheten på 40-70 % och spruta dagligen, för ungar är mer utsatta för uttorkning än vuxna.

De första måltiderna är små, upptinade nyfödda möss eller små möss, erbjudna med pincett. De växer snabbt och byter färg efter 6-12 månader, men blir först könsmogna efter flera år.

Hälsa och vanliga misstag

Arten är robust när skötseln är rätt, men flera problem återkommer:

- Uttorkning, särskilt hos ungar, som inte hittar vattnet. Spruta dagligen så att det finns dryckesdroppar på blad och grenar.
- Svamp- och hudinfektioner i terrarier som aldrig torkar ut. Låt terrariet torka ut mellan fuktningarna och se till att det finns ventilation.
- Övervikt och fettlever av för frekvent eller för stor utfodring. Väg djuret regelbundet.
- Munröta och luftvägsinfektioner vid för kalla förhållanden eller dålig hygien: saliv, bubblor vid näsan och öppen mun.
- Parasiter hos importerade djur. Låt undersöka ett avföringsprov, särskilt vid viktnedgång trots god aptit.
- Brännskador från lampor utan galler.
- Hudömsning som fastnar när fukten är för låg.

Sök en veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret tappar i vikt, vägrar äta i flera veckor, sitter med öppen mun eller håller huvudet lyft och andningen är tung.

Läs mer: Vanliga sjukdomar och tecken på sjukdom

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.